

טיוטת חוק עבודת הנוער (תיקון מס'...) (עבודת לילה בתקופת חופשת לימודים רשמית),
התשפ"ג-2023 – הסמכת ועדת השרים לענייני חקיקה

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ס :

- א. לאשר עקרונית את טיוטת חוק עבודת הנוער (תיקון מס'...) (עבודת לילה בתקופת חופשת לימודים רשמית), התשפ"ג-2023, המצ"ב.
- ב. להסמיך את ועדת השרים לענייני חקיקה לדון ולאשר, על דעת הממשלה, את נוסחה הסופי של הצעת החוק שתוגש לכנסת.
- ג. בהתאם לסעיף 81(ג) לתקנון הכנסת לבקש מוועדת הכנסת לקצר את תקופת ההנחה ולהקדים את הדיון בהצעת החוק.

דברי הסבר

רקע:

ביום 16.6.20 פג סעיף 24א לחוק עבודת הנוער, תשי"ג-1953 – עבודת לילה בתקופת חופשת לימודים רשמית – הוראת שעה, תשע"ו-2016. הוראת שעה זו נכנסה לתוקפה ביום 07.04.2016 לעניין העסקה בשעות מאוחרות בתקופת חופשה רשמית מלימודים, והיא אפשרה העסקת בני נוער מגיל 16 שעדיין לא מלאו להם 18 שנים עד השעה 24:00, בחופשות מלימודים, ובלבד שאם ההעסקה הסתיימה לאחר השעה 23:00, על המעסיק הוטלה החובה להחזיר את הצעיר לביתו מיד בתום שעות עבודתו, בעצמו או באמצעות אחר מטעמו. בדו"ח הפחתת הנטל הרגולטורי מחודש דצמבר 2019, צוין כי במסגרת השיח עם בעלי העניין, קיים מנהל הסדרה ואכיפה שיח ראשוני עם המועצה לענייני נוער עובד, ולאחריה שיח עם נציגי הסתדרות הנוער העובד והלומד, התאחדות בעלי האולמות וגני האירועים ואיגוד המסעדות ולאחריו קיבל את עמדות חברי המועצה, זאת בכדי לבחון האפשרות להפוך את הוראת השעה לחובה חוקית ולאפשר העסקת צעירים בחופשות מלימודים עד השעה 01:00 בלילה, ובתנאי שהמעסיק ידאג להסעת הצעירים הביתה מיד בתום עבודתם.

התיקון המוצע:

טיטוט החוק מבקשת להפוך את הוראת השעה כאמור להוראה חוקית קבועה ולקבוע כי מעסיק יהיה רשאי בתקופת חופשת לימודים רשמית להעסיק צעיר עד השעה 01:00, ובלבד שאם הצעיר הועסק לאחר השעה 23:00, המעסיק יהיה מחויב להחזיר את הצעיר לביתו בסיום העבודה, בעצמו או באמצעות אחר מטעמו. כמו כן, קובע התזכיר כי שר העבודה יהיה רשאי לקבוע בתקנות כי לא יותר להעסיק צעיר עד השעה 01:00 בענפי עבודה מסוימים או בעבודה מסוימת, אם לדעתו עבודה כאמור עלולה לפגוע בבריאותו, בשלומו, או בהתפתחותו הגופנית, החינוכית, הרוחנית או המוסרית.

התייחסות לצורך בקיצור תקופת ההנחה הקבועה בסעיף 81(ב) לתקנון הכנסת

ישנה במקרה זה דחיפות מיוחדת להנחת טיטוט החוק על שולחן הכנסת לקריאה ראשונה, לאור חופשת הקיץ הקרבה והעובדה שכיום אין הוראה בחוק המאפשרת לצעירים לעבוד בשעות הלילה בתקופת חופשת לימודים רשמית.

נתונים כלכליים והשפעה על משק המדינה

כמפורט בריה שצורפה לטיטוט הצעת החוק.

תקציב

אין להצעה השלכה על תקציב המדינה

השפעה על מצבת כח האדם

אין

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

אין

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

נוסח דומה כבר עלה לוועדת שרים לענייני חקיקה בחודש יוני בשנה שעברה ואף אושר על ידי ועדת שרים לענייני חקיקה, אך בשל פיזור הכנסת לא הספיק לעבור קריאה ראשונה.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

רצ"ב חוות דעת בנפרד של היועצת המשפטית של משרד עבודה לפיה אין מניעה משפטית להצעה.

סיווגים

חקיקה ממשלתית

חברה וכלכלה

מגיש: שר העבודה

י"ז בסיון התשפ"ג
06 ביוני 2023

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה

נושא הצעת החלטה:

הצעת החלטה בדבר טיוטת חוק עבודת הנוער (תיקון מס'...) (עבודת לילה בתקופת חופשת לימודים רשמית),
התשפ"ג-2023

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:

טיוטת החוק מבקשת לקבוע כי מעסיק יהיה רשאי בתקופת חופשת לימודים רשמית להעסיק צעיר (מי שמלאו 16 שנים אך טרם מלאו לו 18 שנים) עד השעה 01:00, ובלבד שאם הצעיר הועסק לאחר השעה 23:00, המעסיק יהיה מחויב להחזיר את הצעיר לביתו בסיום העבודה, בעצמו או באמצעות אחר מטעמו. יצוין כי לפי המצב החוקי כיום, אין הבחנה בין תקופת לימודים רשמית לתקופה של חופשה מלימודים לעניין העסקת צעירים בשעות הלילה, וניתן להעסיק ילד וצעיר עד השעה 20:00 אם חוק חינוך חובה, התש"ט-1949 חל עליו, עד השעה 22:00 אם מדובר בהעסקת צעיר שחוק חינוך חובה, התש"ט-1949 אינו חל עליו, ועד השעה 23:00 אם ניתן היתר מיוחד ע"י שר העבודה, במקום שבו עובדים במשמרות.

במסגרת הצעת ההחלטה מבוקש לאשר עקרונית את טיוטת החוק, להסמיך את ועדת השרים לענייני חקיקה לדון ולאשר, על דעת הממשלה, את טיוטת החוק וכן לפנות לוועדת הכנסת בהתאם לסעיף 81(ג) בתקנון הכנסת על מנת לפעול לקיצור תקופת הנחת טיוטת החוק על שולחן הכנסת לקריאה ראשונה, כאמור בסעיף 81(ב) לתקנון הכנסת. זאת, לאור הדחיפות המיוחדת הכרוכה בהסדר המוצע ופרק הזמן הקצר יחסית עד ליציאתם של תלמידי התיכונים לחופשת הקיץ. יצוין כי במהלך חופשת הקיץ צפויים צעירים רבים לעבוד בכלל ובשעות הלילה בפרט, בשל אופי העבודות המוצעות לצעירים; ויחד עם זאת, אין במצב המשפטי הקיים הוראה בחוק המאפשרת לצעירים לעבוד בשעות הלילה בתקופת חופשת לימודים רשמית. עוד נציין כי לעבודה של הצעירים במהלך החופשה מלימודים ערך מיוחד שכן היא מאפשרת להם התנסות מעשית ראשונית בשוק העבודה ובכך עשויה להקנות להם ערכים כגון אחריות והתמדה וכן למנוע מצב של שעמום וחוסר מעש.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

אין.

עבודה מקצועית:

במסגרת השיח עם בעלי העניין, קיים מינהל הסדרה ואכיפה שבמשרד העבודה שיח ראשוני עם המועצה לענייני נוער עובד, ולאחריה שיח עם נציגי הסתדרות הנוער העובד והלומד, התאחדות בעלי האולמות וגני האירועים ואיגוד המסעדות ולאחריו קיבל את עמדות חברי המועצה, זאת בכדי לבחון האפשרות להפוך את הוראת השעה לחובה חוקית ולאפשר העסקת צעירים בחופשות מלימודים עד השעה 01:00 בלילה, ובתנאי שהמעסיק ידאג להסעת הצעירים הביתה מיד בתום עבודתם. עמדת המועצה הייתה להאריך את אפשרות העסקת הצעירים בתקופת חופשה מלימודים עד השעה 01:00, זאת באופן קבוע ובכפוף למתן הסעה לצעירים אלו כאמור.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת החלטה נוגעת אליהם:

המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (ציבורי-חוקתי) סומכת את ידה על הצעת החוק וגם על הצעת החלטה זו.

עמדת היועצת המשפטית של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה או מי שהוסמך מטעמו:

אין מניעה משפטית.

דבורה ספיר אליעזר

היועצת המשפטית – משרד העבודה

טיוטת חוק

א. שם החוק המוצע

חוק עבודת הנוער (תיקון מס'...) (עבודת לילה בתקופת חופשת לימודים רשמית), התשפ"ג-2023

ב. מטרת החוק המוצע, הצורך בו, עיקרי הוראותיו והשפעתו על הדין הקיים

בשנת 2016, גובשה הוראת השעה אשר אפשרה עבודת בני נוער בגילאי 16-18 עד השעה 24:00 במהלך חופשות רשמיות מלימודים, ובתנאי שאם ההעסקה הסתיימה אחרי השעה 23:00 המעסיק יחזיר את הצעיר לביתו בעת סיום העבודה. הוראת שעה זו ייתרה את הצורך של המעסיקים בפניה לקבלת היתר להעסקה בלילה עד השעה 23:00 במהלך חופשות רשמיות מלימודים, ואפשרה גמישות העסקה. תוקף הוראת שעה זו פג ביום 16.6.2020. מטרת החוק המוצע היא להפוך את הוראת שעה זו להוראה חוקית קבועה, בשינויים מסוימים, תוך מתן אפשרות העסקת צעירים בחופשות עד השעה 01:00 שהיא שעה מאוחרת יותר ביחס להוראת השעה, זאת בתנאי שאם ההעסקה של צעירים כאמור הסתיימה לאחר השעה 23:00, המעסיק יהיה מחויב להחזירם לביתם בעצמו או באמצעות מי מטעמו.

ג. השפעת החוק המוצע על קבוצות אוכלוסייה מסוימות

תזכיר חוק זה מתבסס המלצות המועצה לענייני עבודת הנוער וכן על הניסיון שהצטבר במינהל הסדרה ואכיפה בזרוע העבודה באשר לאופי עבודת בני הנוער ולצרכים שלה ובהתחשב בהיצע מקומות עבודה רלוונטיים, והוא מבקש לאפשר לבני נוער התנסות מעשית ראשונית בשוק העבודה ובכך להקנות להם ערכים כגון אחריות והתמדה וכן למנוע מצב של שעמום וחוסר מעש; ומצד שני התזכיר מבקש לשמור על ביטחונם של הצעירים בכך שהוא מחייב את המעסיק להחזיר את אותם צעירים לביתם אם העסקתם מסתיימת לאחר השעה 23:00. כמו כן, שר העבודה יהיה רשאי לקבוע בתקנות כי לא יותר להעסיק צעיר עד השעה 01:00 בענפי עבודה מסוימים או בעבודה מסוימת, אם לדעתו עבודה כאמור עלולה לפגוע בבריאותו, בשלומו, או בהתפתחותו הגופנית, החינוכית, הרוחנית או המוסרית.

ד. השפעת טיוטת החוק המוצע על התקציב ועל התקן המנהלי של המשרד היוזם, משרדים אחרים ורשויות אחרות.

לא רלוונטי

ה. השפעת החוק המוצע על החוק הקיים

אין

ו. השפעת החוק המוצע על תקציב המדינה

אין.

ז. השפעת החוק המוצע התקן המינהלי

אין.

ח. דו"ח הערכת השפעת הרגולציה (RIA) – מצ"ב דוח RIA

ט. הערות המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (ציבורי-חוקתי) לטיוטת החוק

סומכת ידה על טיוטת החוק.

י. הערות הממונה על התקציבים במשרד האוצר לטיוטת החוק

אין מניעה לקידום טיוטת החוק.

יא. הערות של משרדי ממשלה ורשויות ציבוריות אחרות

אין

יב. להלן נוסח טיוטת החוק המוצע ודברי הסבר

הצעת חוק מטעם הממשלה:

הצעת חוק עבודת הנוער (תיקון מס'...) (עבודת לילה בתקופת חופשת לימודים רשמית), התשפ"ג-2023

1. תיקון סעיף 24 בחוק עבודת הנוער, התשי"ג-1953¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 24, אחרי סעיף קטן (ג) יבוא:
- "(ד) (1) על אף האמור בסעיף קטן (א), מעסיק רשאי להעסיק צעיר בתקופת חופשת לימודים רשמית עד השעה 01:00.
- (2) הועסק צעיר בתקופת חופשת לימודים רשמית כאמור בפסקה (1) וההעסקה הסתיימה אחרי השעה 23:00, יחזיר המעסיק את הצעיר לביתו בסיום העבודה, בעצמו או באמצעות אחר מטעמו.
- (3) שר העבודה רשאי לקבוע שהוראות סעיף קטן זה לא יחולו על העסקת צעיר בענפי עבודה מסוימים או בעבודה מסוימת מטעמים של הגנה על בריאותם, שלומם או התפתחותם הגופנית, החינוכית, הרוחנית או המוסרית של צעירים."
2. בסעיף 33 לחוק העיקרי, במקום סעיף קטן (ג) יבוא:
- "(ג) מעסיק שהעסיק צעיר אחרי השעה 23:00 ולא החזיר את הצעיר לביתו בסיום העבודה, בניגוד להוראות סעיף 24(ד)(2), דינו – קנס כאמור בסעיף קטן (א)."
3. תיקון חוק להגברת האכיפה של דיני העבודה, בתוספת השנייה, בחלק ב', במקום פרט (11א) יבוא:
- "(11א) החזרת צעיר שהועסק בתקופת חופשת לימודים רשמית אחרי השעה 23:00, לביתו, בסיום העבודה, לפי סעיף 24(ד)(2) לחוק עבודת הנוער;".

¹ ס"ח התשי"ג עמ' 115; התשע"ח, עמ' 252.

² ס"ח התשע"ב, עמ' 62; התשע"ח, עמ' 534.

דברי הסבר

כללי סעיף 24(א) לחוק עבודת נוער, התשי"ג-1953 (להלן – החוק) קובע כי נער לא יועסק ולא ירכול בלילה. בסעיף קטן (ב) מוגדר "לילה" כפרק הזמן שבין 20:00 ובין 8:00 לגבי ילד ולגבי מי שגילו 16 עד 18 (להלן – צעיר) שחוק לימוד חובה, התש"ט-1949 חל עליהם, ולגבי צעיר שהחוק האמור לא חל עליו – פרק הזמן שבין 22:00 ובין 06:00. כמו כן, בסעיף 25 לחוק, נקבע כי השר רשאי להתיר העסקת צעיר עד השעה 23:00 במקום שבו עובדים במשמרות.

בשנת 2016 נחקק חוק עבודת הנוער (תיקון מס' 18 והוראת שעה), התשע"ו-2016 (להלן – הוראת השעה)(ס"ח התשע"ו, עמ' 715). הוראת השעה אפשרה עבודת צעירים עד השעה 24:00 במהלך חופשות רשמיות מלימודים, בתנאי שאם ההעסקה הסתיימה אחרי השעה 23:00, המעסיק יחזיר את הצעיר לביתו בעת סיום העבודה. הוראת שעה זו ייתרה את הצורך של המעסיקים לפנות לקבלת היתר להעסקה בלילה עד השעה 23:00 לפי סעיף 25 לחוק, במהלך חופשות רשמיות מלימודים, ואפשרה גמישות העסקה, לרבות העסקה מאוחרת יותר בתקופת חופשה כאמור. תוקף הוראת השעה פג ביום כ"ד בסיוון התש"ף (16 ביוני 2020).

מטרת החוק המוצע היא לעגן בסעיף 24 לחוק, כהסדר של קבע, את ההסדר שהיה קבוע בהוראת השעה, המאפשר כאמור העסקת צעירים בתקופת חופשת לימודים רשמית מעבר לפרק הזמן המוגדר כ"לילה" לפי סעיף 24(ב), ובלבד שהוא לא מועסק לאחר השעה 01:00. כמו כן אם ההעסקה של צעיר כאמור הסתיימה לאחר השעה 23:00, המעסיק מחויב להחזירו לביתו בעצמו או באמצעות מי מטעמו. ההסדר המוצע מאפשר העסקת צעיר בתנאים כאמור עד השעה 01:00. שעה זו היא מאוחרת יותר ביחס להסדר שנקבע בהוראת השעה, והיא מותאמת לשעות הפעילות של מקומות העבודה הרלוונטיים להעסקת צעירים ומאפשרת גמישות בהעסקתם במקומות כאמור.

התיקון המוצע מבוסס על המלצות המועצה לענייני נוער עובד, אשר הוקמה מכוח סעיף 30 לחוק ותפקידה ליעץ לשר העבודה בכל עניין הנוגע לחוק זה. כן מבוסס התיקון על הניסיון שהצטבר בתקופת תוקפה של הוראת השעה במינהל הסדרה ואכיפה במשרד העבודה באשר לאופי עבודת בני הנוער ולצרכים שלה ובהתחשב בהיצע מקומות עבודה רלוונטיים. התיקון המוצע נועד לאזן בין הרצון לעודד תעסוקת בני נוער, לרבות בשעות הלילה, ובכך לאפשר להם התנסות מעשית ראשונית בשוק העבודה ולהקנות להם ערכים כגון אחריות והתמדה וכן למנוע מצב של שעמום וחוסר מעש, לבין הרצון לשמור על ביטחונם של הצעירים המושג באמצעות הטלת חובה על המעסיק לדאוג לאותם צעירים להסעה לביתם אם העסקתם מסתיימת לאחר השעה 23:00.

סעיף 1 מוצע לתקן את סעיף 24 לחוק ולקבוע כי על אף האמור בסעיף קטן (א), מעסיק יהיה רשאי בתקופת חופשת לימודים רשמית להעסיק צעיר עד השעה 01:00. כמו כן אם הצעיר הועסק לאחר השעה 23:00, המעסיק יהיה מחויב להחזיר אותו לביתו בסיום העבודה, בעצמו או באמצעות אחר מטעמו.

כמו כן, מוצע לקבוע כי שר העבודה רשאי לקבוע שהוראות סעיף זה לא יחולו על העסקת צעיר בענפי עבודה מסוימים או על עבודה מסוימת, מטעמים של הגנה על בריאותו, שלומו או התפתחותו הגופנית, החינוכית, הרוחנית או המוסרית של הצעיר.

סעיף 2 סעיף 33ג לחוק קובע כי העובר על ההוראות המפורטות בו עובר עבירה שעונשה קנס כאמור בסעיף 61(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977. מוצע לתקן את סעיף 33ג ולהחליף את סעיף קטן (ג) שבו הקובע הוראת עונשין ביחס למעסיק העובר על חובת ההחזרה שהייתה קבועה בהוראת השעה ופקעה. במקומה, מוצע לקבוע הוראת עונשין ביחס למעסיק המפר את החובה להחזיר את הצעיר לביתו בסיום העבודה, כאמור בסעיף 24(ד)(2) המוצע. יצוין כי מעסיק אשר העסיק צעיר אחרי השעה 01:00 צפוי לעונש בהתאם לסעיף 33א(2) לחוק, אף אם החזיר את הצעיר לביתו בסיום העבודה, שכן משעה שלא עמד בתנאים הקבועים בסעיף 24(ד)(1) הוא עבר למעשה את העבירה של העסקת צעיר בלילה בניגוד להוראות סעיף 24(א).

סעיף 3 החוק להגברת האכיפה של דיני עבודה, התשע"ב-2011, קובע כי ניתן יהיה, בתנאים הקבועים בו, להטיל עיצומים כספיים בשל הפרת החוקים שבתוספות לאותו חוק.

בהמשך למוצע בסעיף 2 להצעת החוק לעיל, מוצע להחליף את פרט (11) שבחלק ב' בתוספת השנייה לחוק האמור, הקובע הפרה של חובת החזרת הצעיר לביתו בהתאם לסעיף 24א כנוסחו בהוראת השעה שפקעה. במקומו מוצע לקבוע הוראה בדבר הפרת החובה של המעסיק להחזיר לביתו צעיר שהועסק על ידו בחופשת לימודים רשמית לאחר השעה 23:00 בניגוד להוראות סעיף 24(ד)(2) המוצע. יצוין, בדומה לאמור בדברי ההסבר לעניין סעיף 2 לעיל, כי מעסיק אשר מעסיק צעיר אחרי השעה 01:00, מפר את הוראות סעיף 24 לחוק, אף אם החזיר את הצעיר לביתו בסיום העבודה.